

T.B.M.M.
SAADET PARTİSİ
Grup Başkanlığı

10/997

Tarih: 15.02.2024
Sayı: 34

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gıda kalıntıları üzerinde bulunan pestisitlerin insan sağlığına olan zararları çeşitli çalışmalarda gösterilmiştir. Pestisitlerin mutajenik (DNA üzerinde kalıcı değişiklik), karsinojenik (Kanser yapıcı etki) ve teratojenik (Sakat yavru doğumlarına yol açan etki) etkileri bulunmaktadır. Ayrıca nörolojik sistem, endokrin sistem ve metabolizma üzerinde de zararlı etkileri bilinmektedir. Yapılan çalışmalarda pestisit kullanımının yanı sıra yasaklı pestisitlerin ve yasaklı olmayan pestisitlerin bazılarının belirlenen azami değerinin üstünde kullanıldığı ve iç piyasada satıldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte ihraç edilen yaş kuru meyve ve sebzelerde tamamen kullanımı yasak olan maddeler de görülmüş ve gümrüklerden geri çevrilmiştir. Geri çevrilen bu ürünlerin iç piyasaya sürüldüğü iddiaları mevcuttur. Bu iddiaların araştırılması ve kullanımı yasak olan ürünlerin satışını yapanların belirlenerek gerekli önlemlerin alınması ve kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. Maddesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereği Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 15.02.2024

Bülent KAYA
İstanbul Milletvekili
Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Topraklarımıza ve mahsullerimize kontrolsüz şekilde uygulanan pesitisitler nedeniyle her gün hiç farkına bile varmadan zehirlenmekteyiz. Bu zehirlerin her gün soframızda olduğunu ise ihraç ettiğimiz ürünlerin iade edilmesi sürecinde yayınlanan raporlardan öğrenmekteyiz. Avrupa Birliği Gıda ve Yem için Hızlı Alarm Sistemi RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed) Avrupa Birliği üye devletleri arasında, tespit edilen gıda risklerinin paylaşılması ve tüketicilerin bilgilendirilmesi için kurulmuş bir sistemdir. Bu sisteme göre **son yıllarda Türkiye'den Avrupa Birliği'ne (AB) ihraç edilen ancak kontroller sırasında limit üstü pestisit tespit edilen ürünlere ilişkin iadelerde rekor seviyeye ulaşıldığı bilinmektedir. 2018 yılında 113, 2019 yılında 98, 2020 yılında 194, 2021 yılında 613 ve 2022 yılında ise 311'i pestisit kalıntısı olmak üzere Türkiye kaynaklı 518 bildirim yapıldığı dikkat çekmektedir.**

Son 2 yılda yapılan bildirimlerin yarısından fazlasının pestisitlerden kaynaklandığı ve 2022 yılında bildirim yapılan ürünlerdeki pestisitler arasında olası olumsuz etkileri nedeniyle “güvenli bir maruz kalma seviyesi belirlenemediği” için tamamen kullanımı yasak olan maddelerin (Örn: Klorpirifos) tespit edildiği görülmüştür. Bununla birlikte raporlara göre Türkiye'den ihraç edilen biber, domates, mandalina, greyfurt, limon, portakal, asma yaprağı, üzüm, kuru incir, nar, baharat ve bitki karışımları, haşhaş tohumu, keçi boynuzu zambak ve kimyonda belirlenen sınırların aşıldığı görülmektedir. Bu maddelerin raporlarda yer alması **yasaklı olan pestisitlerin de hâlâ sofralarımıza girebildiğinin açık bir göstergesidir.** Bununla birlikte yasaklı pestisitlerin raporlarda hala bulunuyor olması aynı zamanda bu ilaçların satışının da halen devam ettiğinin bir göstergesidir. Bu nedenle pestisitlerin temin edildiği yerlere ilişkin gerekli denetimlerin yapılması da dikkat edilmesi gereken önemli bir unsurdur.

Geri çevrilen bu ürünlere, Türkiye'ye geri dönüşte ne yapıldığı tartışma konusudur. İade edilen ürünlerde gerekli testlerin yapıldığı ve duruma göre iç piyasaya sürülüp sürülmeyeceğinin belirlendiği ifade edilse bile son iki yılda rekor seviyeye ulaşan bildirim sayısı insan sağlığını tehlikeye atan bu ilaçların kullanımının iç pazarda da artmış olabileceği yönünde endişe oluşturmaktadır. İhraç edilecek yaş meyve ve sebze için birçok aşamada analiz ve kontroller söz konusu iken, pestisit kalıntısı çıkıyor olması, **üretiminin asıl tüketildiği iç piyasa için**

gecikmeden çok sıkı önlemlerin alınması gerçeğini olanca açıklığı ile göstermektedir. İhracat yaptığımız ülkelerdeki kontroller olmasa bu durumdan haberimiz olmayacağı ve iç piyasa için gecikmeden çok sıkı önlemlerin alınması gerçeği olanca açıklığı ile görülmektedir.

İade edilen ürünlerin Türkiye'deki mevzuata uygun değilse imha edildiği ifade edilse bile **tonlarca gıdanın bu şekilde imha edilmesi şiddetlenen gıda krizi** uyarılarının eşliğinde oldukça tartışmalı bir konu haline gelmektedir. Bununla birlikte Türkiye'nin tarımsal üretim potansiyeli yüksek olmasına rağmen, ihraç ürünlerinde pestisit kullanıldığının uluslararası ölçekte ortaya konması **ülkenin ticari itibarını** da zedelemektedir..

Gıda kalıntıları üzerinde bulunan pestisitlerin insan sağlığına olan zararları çeşitli çalışmalarda gösterilmiştir. Pestisitlerin mutajenik, karsinojenik ve teratojenik etkileri bulunmaktadır. Ayrıca nörolojik sistem, endokrin sistem ve metabolizma üzerinde de zararlı etkileri bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda pestisit kullanımının yanı sıra yasaklı pestisitlerin ve yasaklı olmayan pestisitlerin bazılarının belirlenen azami değerinin üstünde kullanıldığı da bulunmuştur. Bununla birlikte tarım ilacı kullanımında ilaç fiyatlarının fazlalığı nedeniyle çiftçi ihtiyacı olanı değil de bütçesine en uygun olan ilacı almak durumunda kalmaktadır. Bu da sürekli artış gösteren hastalık ve zararlıların daha da etkili olmasına üründe verim ve kalitenin düşmesine neden olmaktadır.

Tüm bu nedenlerden dolayı tarım ilaçları üzerinde mevzuatın gözden geçirilmesi, pestisit kullanılmasını sonlandırmak ya da azaltmak için sağlığa zararın en aza indirileceği alternatif yöntemlere, yeni stratejilere ve yeni tekniklere başvurulması, pestisitler ve sağlığa etkileri ve korunma yolları konularında toplum sağlığına ve iş sağlığına yönelik eğitim çalışmalarının arttırılması, mevzuata aykırı kullanım yapanlar ve kullanımı yasak olan ürünlerin satışını yapanlar konusunda caydırıcı cezaların getirilmesi ve gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılması önem arz etmektedir.

